

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIKLIOTEK

100169 5338

*Stockholm
Sv
Mission*

Missionsskrifter

utgifna af

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen

33

Jubalandet

Ett Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens
missionsfält i Ostafrika.

Skildringar

af

P. Olsson,

Missionspastor

Stockholm

Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition.

Pris 50 öre.

MISSIONSSKRIFTER

UTGIFNA AF

EVANGELISKA FOSTERLANDS-STIFTELSEN

33.

JUBALANDET

ETT EVANG. FOSTERLANDS-STIFTELSENS MISSIONS-
FÄLT I OSTAFRIKA

SKILDNINGAR

AF

P. OLSSON,
MISSIONSPASTOR

STOCKHOLM

EVANG. FOSTERLANDS-STIFTELSENS FÖRLAGS-EXP.

Pr. $\frac{32}{528}$

1.

Jubalandet.

Det geografiska läget.

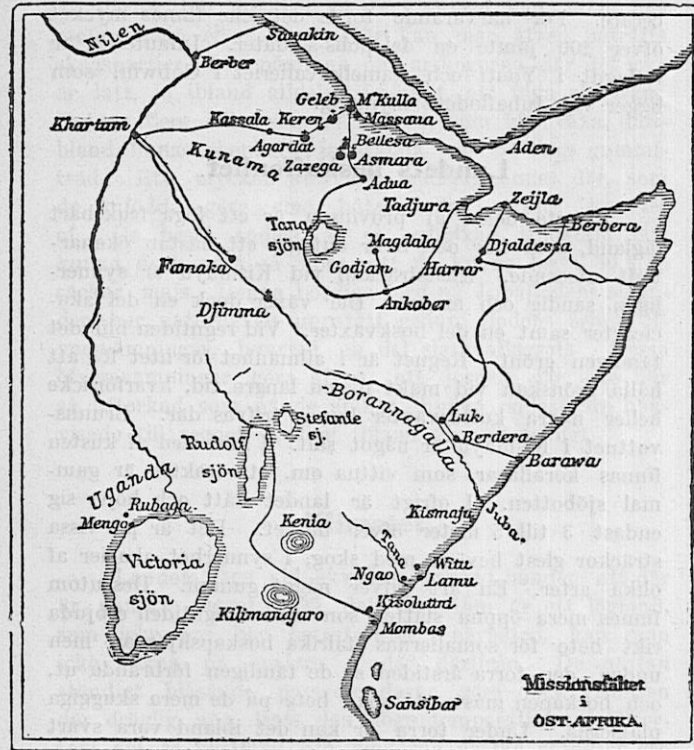

Jubalandet är den östligaste af Britiska Ost-Afrikas sju provinser. Det sträcker sig $1\frac{1}{2}$ grad söder om ekvatorn och i norr upp till den andra nordliga breddgraden. I öster utgör Jubafloden gränsen, af hvilken provinsen också fått sitt namn. Denna flod bildar gränsen mellan Britiska och Italienska protektoraten i Somalilandet. Nämda flod, som kommer från Abessinska höglandet, flyter i sitt nedre lopp något väster om 43:dje längdgraden och utfaller i Indiska Oceanen $\frac{1}{4}$ grad söder om ekvatorn. Floden är segelbar för mindre ångbåtar under vissa tider af året. Vid tider då det är mindre vatten i floden, kunna båtarna endast gå ett litet stycke förbi Yonti. Att säga, hur många och hvilken månad floden är segelbar till Bardera, är icke lätt, ty somliga år kan floden vara segelbar ända till sju månader; under andra är det möjligt att komma fram endast en kort tid af året. Tre ångbåtar finnas i floden. En tillhör engelska regeringen, och två tillhöra ett engelskt handels- eller kanske rättare transportkompani. I väster gränsar Jubalandet till en annan af Britiska Ost-Afrikas provinser kallad Tana-landet, nämndt så efter den flod, som genomflyter provinsen. Gränsen mellan dessa två provinser går från nordväst till sydost och skär 41:sta längdgraden. I sydost utgör Indiska Oceanen gränsen, men

i nordost finnes ingen fixerad gräns. Engelsmännen vilja räkna t. o. m. en del af Borannalandet till sin intressesfer, men deras verkliga inflytande sträcker sig icke så långt. Vid kusten håller engelska regeringen god ordning äfvensom vid trakten utefter Jubalfloden, men ju längre inåt Somalilandet man kommer, ju mindre äro de i stånd att göra sitt inflytande gällande. I trakterna bortom Afmadu göra därför somalierna hvad de vilja; och den enda maktåtgärd, som står regeringens ämbetsmän till buds, är att förbjuda de själfrådiga att komma ned till Kismayu för varuutbyte.

Jubalandet är den mest kända provinsen i Britiska Ost-Afrika, och den som sist fått ordnad styrelse. De gång efter annan förekommande krigsoroligheterna ha i väsentlig grad hindrat provinsens framåtskridande. Två särskilda större straffexpeditioner har engelska regeringen nödgats företaga mot somalierna, nämligen åren 1898 och 1901. Dessa expeditioner kostade mycket och gäfvog nog bra små resultat, hvarför regeringen numera icke synes vara hågad att göra mycket, icke ens för ordningens upprätthållande inne i landet, för handels- och näringarnas upphjälpande. De engelska ämbetsmännen på platsen ha ifrigt förordat inrättandet af en stark militärstation i Afmadu, men engelska regeringen synes icke vara hågad att offra mer pengar än nödigt är på Jubalandet, ty inkomsterna af provinsen täcka icke på långt när utgifterna. Afsikten med ofvannämnda militärstation skulle vara att få kontroll öfver folket mellan Afmadu och Boranna och bereda trygghet för de handelskaravaner, som komma från Boranna. Dessa karavaner blifva nu mycket prejade och ibland äfven plundrade af somalierna, utan att regeringen kan göra mycket för dem. År 1895 kom Jubalandet såväl som andra delar af Britiska Ost-Afrika direkt under engelska regeringens styrelse. Före den tiden styrdes det af ett handelskompani, som då sålde sina anspråk och rättigheter

till regeringen. Sedan dess har det varit omväxlande militär och civil förvaltning. För närvarande är där civil förvaltning, som bestrides af tre civila engelska ämbetsmän: en kommissionär, en distriktskommissionär samt en kollektör. Dessa hafva under sig en stab af goanesiska (indiska kristna från Goa) skrivare och bokhållaren. Den militära styrkan i provinsen har varit 350 man infödda soldater under 3 eller 4 engelska offi-

cerare. För närvarande torde det icke finnas mycket öfver 200 jämte en del polis-soldater. Infanteriet är förlagdt i Yonti och kamelkavalleriet i Gobwin, som ligger vid Jubafloedens mynning.

Landets beskaffenhet.

Största delen af provinsen är ett föga fruktbart lågland, som här och hvar antager ett nästan ökenartadt utseende. Kuststräckan vid Kismayu är synnerligen sandig och mager. Där växer dock en del akaciearter samt en del buskväxter. Vid regntiden blir det tämligen grönt. Regnet är i allmänhet för litet för att hålla grönskan vid makt någon längre tid, hvarför icke heller några kulturväxter kunna trivas där. Brunnsvattnet i Kismayu är något salt. I närheten af kusten finnas korallåsar, som vittna om, att trakten är gammal sjöbotten. I öfrigt är landet slätt och höjer sig endast 3 till 5 meter öfver hafvet. Det är på vissa sträckor glest beväxt med skog, i synnerhet akacier af olika arter. En art gifver något gummi. Dessutom finnas mera öppna slätter, som under regntiden erbjuda rikt bete för somaliernas talrika boskapshjordar, men under den torra årstiden se de tämligen förbrända ut, och boskapen måste då söka bete på de mera skuggiga platserna. Under torra år kan det ibland vara svårt att finna vatten. Där finnas sjöar och vattendrag, som torka ut vissa årstider; men om man gräver brunnar där, kan man finna vatten. Det synes dock ej låta sig göra att genom brunnar skaffa sig vatten hvar som helst.

Den del af provinsen, som gränsar intill Jubafloeden och benämnes Gøsha, afviker väsentligen med afseende på jordens beskaffenhet från den öfriga delen af provinsen. Jordmänen är här bördig lerjord, här och hvar mer eller mindre sandblandad. Vegetationen

är därför här mycket rikare. Gräset kan blifva två meter högt eller mer. Här kan man äfven påträffa skogspartier, som påminna om urskogarne, där det icke är lätt, ja ibland alldeles omöjligt, att taga sig fram. Det är flere olika slag af löfträd, som här växa, däribland finnas ebenholtz, jakaranda och ett slags gummiträd. Ett mycket storväxt trädslag finnes där, som de infödda göra sina båtar eller rättare kanoter af. De bestå endast af en urholkad trädstam och kunna dock vara så stora, att de kunna lasta 30 à 40 säckar majs. Denna bördiga jord på Jubafloedens stränder har naturligtvis uppstått genom flodens årliga öfversvämningar, hvarvid en del slam aflagrats. Dessa öfversvämningar göra äfven, att jorden där icke blir så uttorkad som på de ställen, hvilka endast äro hänvisade till regnet, hvilket ibland är otillräckligt.

Klimatet.

Landets läge vid ekvatorn ger vid handen, att där är ganska varmt. Då det dessutom är ett lågland, som icke ens har bergstrakter i närheten, kan man icke räkna på svalare vindar därifrån. De nästan ständigt blåsande passadvindarne göra dock vistelsen där dräglig nog, trots den höga temperaturen. Eftersom det är kustland och vindarne nästan ständigt äro hafsvindar, är där icke starka eller hastiga omväxlingar i temperaturen, vare sig mellan natt och dag eller mellan de olika årstiderna. Regntiden är något svalare, och månaderna straxt före regntiden äro de varmaste. Särskildt kan värmen kännas tryckande i slutet af mars, då det vanligen blir vindstilla några dagar under det passadvinden öfvergår från nordostlig till sydvästlig eller sydlig riktning. Både före och efter vindstillan kan det blifva starkare blåst än den vanligtvis förekom-

mande.* Då vinden i april öfvergått till sydvästlig, väntar man regnet, och det kommer då mer eller mindre rikligt under tre månader. Somliga år kan regnet vara ganska häftigt och ihållande, men andra år får man nöja sig med tre eller fyra mer eller mindre starka regn i hvarje månad. Den officiella regnstatistiken för år 1906 visade för Lamu en regnmängd af 1,500 mm. och för Mombasa 1,800 mm. Kismayu har mindre regn än Lamu, men nämnda år var dock nederbörden äfven i Kismayu ovanligt rik. Gosha har nog på grund af att det är mera skogigt, något större nederbörd än den öfriga delen af provinsen. I oktober eller november återgår vinden till nordostlig riktning, och vid den tiden faller äfven något regn.

Vindarne göra, att äfven en rätt hög temperatur är dräglig nog, dock äro solens lodräta strålar mycket brännande, så att det ej låter sig göra att gå ut i solen utan en stor solhatt. Skillnaden mellan sol och skugga är betydlig, det går därför icke an, då man kommer från en vandring i den starka solen, att sätta sig på en skuggig plats, där det ej är något skydd för vinden. Om man så gör, kan man lätt ådraga sig reumatism.

Sjukdomar.

Malariafebern är mycket vanlig här och mycket vidhängsen, dock icke så häftig och lifsfarlig som på en del andra platser i tropikerna. Genom bruket af kina kan

* Temperaturen i våra rum växlar mellan $+ 30-35^{\circ}$ C.; någon gång under regntiden har den mot morgonen gått ned till $+ 25^{\circ}$, ja, en gång ända ned till $+ 23^{\circ}$ i Yonti, men frampå dagen har den åter närmat sig 30° . I svagare skugga, t. ex. under akacieträden, stiger temperaturen till öfver 40° . En gång, litet in i landet, mätte jag under ett akacieträd $+ 50^{\circ}$.

man i allmänhet hålla febern tillbaka, så att den icke får för stort välde. Detta gäller platserna i närheten af kusten; ju längre inåt landet man kommer, får klimatet mera karaktär af fastlandsklimat med större temperaturväxling mellan natt och dag, och därvid kan kanske äfven febern bli va häftigare. I Gosha-distriktet, med sin rikare vegetation och flodöfversvämningar, torde malariafebern vara mycket svårare. Såsom en följd af långvarig malariafeber, som icke blifvit kurerad, uppkommer sjukdom i lefvern. Lefvern blir förstörd och hård och matsmältningen rubbad. Ett längre bruk af kina i små doser, har i dylikt fall visat sig välgörande. Diarré och dysenteri äro icke sällsynta. Sår kunna ofta uppkomma, därigenom att en insekt biter, och då det kliar, blir det en mer eller mindre omedveten operation med naglarne, som föranleder begynnelsen till såret, och bakterier och smuts fortsätta verket. Skabb och ref-orm-artade utslag äro mycket vanliga, särskildt bland somalierna. Vidare finnes en svårare art af eksem, då det blir vatten under öfverhuden, så att den bildar blåsor, den angripna lemman (oftast benen) sväller och värker mycket. Inflammation å senhinnan och ögonlockens insida förekomma rätt ofta. Svårare ögonsjukdomar förekomma äfven, dock ej så ofta.

En för dessa trakter synnerligen karaktäristisk sjukdom, vanligen i fötterna, förorsakas af en liten insekt som engelsmännen kalla giggers. Den lägger sina, för blotta ögat knappast synliga, larver å tårna eller på annat ställe af fötterna, en svår klåda uppstår, men ingenting synes, förutom möjligen någon rodnad i huden. Efter ett par dagar märkes en liten knöl, men klådan har då upphört. Om man då icke med en spetsig knif eller nål tager ut den lilla snyltgästen, som då växt till betydligt, föröka de sig därinne under huden och inkapsla sig och kunna förorsaka mycken plåga, ty

foten sväller och blir öm. Till en början förstod sig folket ej på att taga ut de objudna gästerna, hvarför det fick lida mycket, och tår och fötter blefvo oformliga klumpar. Icke ens de engelska läkarne förstodo sig på att behandla dem, hvarför det höll på att bli en riktig landsplåga. Det är endast omkring 12 år, sedan dessa giggers började uppträda på Ost-Afrikanska kusten, och somalierna hålla ännu fast vid, att det är »frenji» (européerna), som ha fört dem dit i flaskor och spridt ut dem utefter kusten. Naturligtvis äro de infödda, som icke ha skor och strumpor, mest utsatta för dessa parasiter, men icke heller vi gå fria utan kunna få rätt mycket obehag af de besvärliga kräken. S. k. elefantfot förekommer också här, dock ej så mycket.

Befolkningen

i Jubalandet utgöres hufvudsakligen af två folkstammar: somali och gosha. Dessa två folkstammar äro mycket olika, såväl till utseende som till lynne och karaktär, sysselsättning och lefnadssätt. Vi måste därför betrakta dem hvar för sig och vilja då börja med

1.

Somalifolket.

Somalierna bebo största delen af den ostafrikanska halfön öster om 41:sta längdgraden. De anses vara af asiatiskt ursprung och skulle enligt traditionen ha kommit från Arabien öfver till Ostafrika för omkring 500 år sedan. De äro ett resligt, välväxt folk och skilja sig i detta hänseende högst betydligt från bantunegererna. Hudfärgen är också i regel något ljusare än

dessas. Somalierna äro ett intelligent folk, men tillika stolta, krigiska, hämndlystna och fanatiska muhammedaner. Somalifolkets antal låter det sig ej göra att med säkerhet bestämma. Det har blifvit antaget, att samtliga somalistammarna i Ostafrika skulle utgöra $1\frac{1}{2}$ million. De flesta i Jubalandet boende somalier tillhöra någon af de två stammarna Harti eller Ogadén. Deras antal inom provinsen är det svårt att ange. De som bo nere mot kusten och i någon mån åtminstone stå under engelsk kontroll, uppskattas till 20,000: Harti 8,000 och Ogadén 12,000.

Deras sysselsättning.

Somalierna äro till största delen nomadfolk, som flytta omkring med sina hjordar, uppsökande de bästa betesplatserna och vatten för boskapen. Somalilandet är icke något vattenrikt land med undantag under regntiden, då stora sträckor af landet stå under vatten. De platser, där man säkert kan finna vatten, äfven under mycket torra år, äro icke talrika. För sex år sedan, då det var synnerligen torrt, dog ett rätt stort antal boskap af brist på vatten. Under sådana tider skulle man kunna tro, att Jubaffoden och det bördiga Gosha-distriktet skulle erbjuda både gräs och vatten för boskapen. Så är dock ej fallet, ty till Gosha-distriktet våga sig icke somalierna med sin boskap, enär där finnes en giftig fluga, »Tsetse»-flugan (infödingarna kalla den »Gindi»), som biter djuren, så att de dö. Denna flugas gift verkar dock ej hastigt såsom orm- eller skorpiongift utan mycket långsamt. Det bitna djuret magrar och dör efter någon månad. Äfven om djuret icke dör, har det förlorat mycket i värde, ty det kan taga ett helt år eller mer, innan det blir fullt återställt, om det ens någonsin blir det. De djur, som somalierna hålla, äro i hufvudsak nötboskap samt

getter och får; något åsnor och kameler finnas äfven, men icke i större mängd. I trakten af Bardera äfvensom på andra ställen hållas hufvudsakligen kameler.

Folket äter kamelens kött och dricker mjölken, som dock för den ovane gärna förorsakar något diarré till en början. Den smakar något salt. Endast kamelhanarne användas som rid- och lastdjur. De kameler, som hållas af somalierna, äro mest tunga lastkameler.

Somaliernas kor äro småväxta, påminnande något om jämtlands-korna, dock sakna de icke horn. De ha dessutom en fettpuckel på manken. Färgen är oftast rödbrun eller hvit. Vid boskapsskötseln lägges hufvudvikten vid hjordarnes tillväxt i antal. Mjolkproduktionen kommer i andra rummet. Fördenskull slaktas inga kalvvar; därtill finnes äfven en annan orsak, nämligen att deras kor ej låta mjölka sig, om de ej ha sina kalvvar bredvid sig vid mjölkningen. Därför, då kon skall mjölkas, föres först kalvven fram, och han får begynna draga, därvid samlas mjölken ned i jufret; när så skett, tages kalvven undan och hålles eller bindes framför kon, medan mjölkningen pågår. Sedan mjölkaren tagit så mycken mjölk han vill, får kalvven taga det, som är kvar. Detta för oss egendomliga tillvägagångssätt har ju sina stora olägenheter, men det har dock, äfven under därvarande omständigheter, ett par fördelar. Det behöfver ej befaras, att kon ej blir renmjölkad, ty det sörjer nog kalvven för. Vidare, med deras sed och resurser att rengöra mjölkkärlen, kanske det skulle vara svårt nog i det heta klimatet att mjölka i dessa kärl och gifva kalvven, utan att mjölksyra uppstode, som menligt skulle inverka på den späda kalvven. Skulle kalvven dö, tages skinnet af och stoppas upp och föres fram till kon, då hon skall mjölkas, att hon ej må »hålla mjölken». Somaliernas kor gifva litet men fet mjölk.

Mjölkkärlen äro vanligen sydda af smala spånor och för att bli täta smetade med ett hartsämne. De måste därför behandlas försiktigt vid diskningen. Vattnen får endast sparsamt användas, tillgången därpå är också ofta knapp för somalierna. För att förebygga mjölksyra, som ovillkorligen skulle uppstå vid denna bristfälliga diskning, rökas mjölkkärlen. Några brinnande pinnar af ett visst träslag läggas ned i krukan, som öfvertäckes något, så att den blir riktigt full med rök. Efter en liten stund stjälpas kolen ut, och ett tag med handen aflägsnar det mesta af askan och smäkolen, och mjölkkarlet är färdigdiskadt. Mjölken får naturligtvis härigenom röksmak, som är rätt motbjudande för européer.

Somalierna bereda äfven smör men besvära sig ej med att skumma eller separera mjölken, utan kärna mjölken. Mjölken skakas i en kruka eller ett skinn, tills där blir smör. På grund af den höga temperaturen är smöret mjukt, så att det låter sig ej göra att pressa ut kärnmjölken. Smöret kokas därför, så att vätskorna bortdrivas, några kryddor tillsättas i regel äfven, och därefter kan smöret förvaras i lång tid utan att härskna. Det har dock förlorat sin arom och är icke användbart till bordssmör, utan endast till att steka i samt möjligen för bakning. Sådant smör utföres från Kismayu och säljes till Sansibar, Mombasa och andra platser, som äro fattiga på boskap. Äfven lefvande nötkreatur exporteras dit ned. Hudar sändas i stor mängd till Europa. Särskildt under år 1907, då genom boskapspesten en stor del nötkreatur dogo, exporterades en stor mängd hudar.

Getter och får hållas ej för ullens skull utan endast för kött och mjölk.

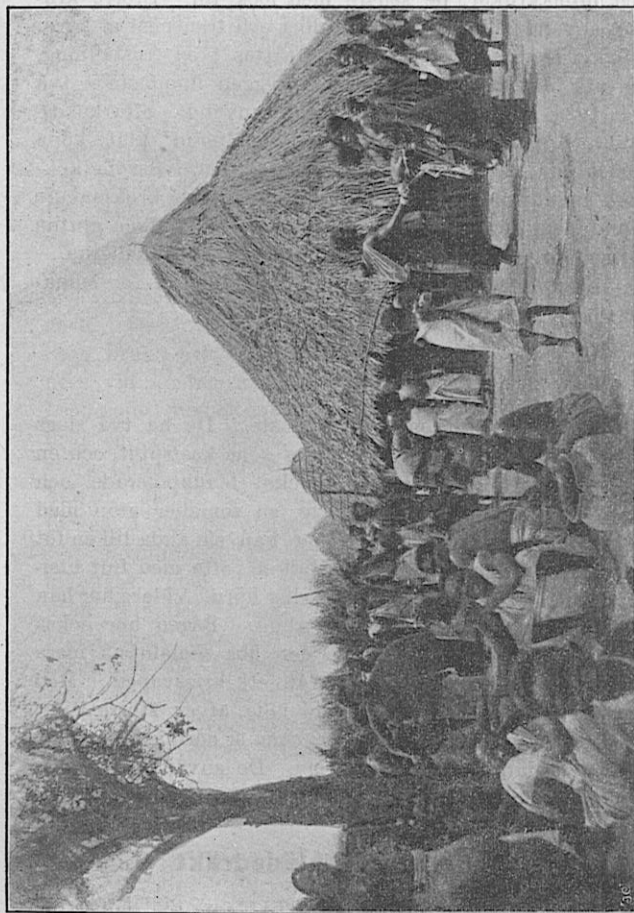
Emedan somalierna äro nomader, måste

deras bostäder

vara af sådan beskaffenhet att de kunna föras med på deras vandringar. De bestå af ett par tum tjocka käppar, som sättas ned i marken, så att de bilda en cirkelrund inhägnad. Sedan böjas de motstående käpparnas toppar ihop, så att de bilda båg. Hyddan blir därför icke spetsig utan kupolformig, och taket blir rutigt af de från båda hållen hopböjda käpparna. Ofvanpå denna träställning läggas mattor, flätade af ett slags gräs. En liten dörröppning finnes, i hvilken vanligen hänger en liten matta i stället för dörr. Öppningen är dock så låg, att de långa somalierna få kröka ryggen duktigt för att komma in. Fönster finnas icke. Då hyddan bygges ny, användas färskas käppar, som låta böja sig. Då hyddan sedan tages ned för att flyttas, ha käpparna torkat, så att de behålla sin bågformiga ställning. De läggas då på oxryggen tillsammans med mattorna och uppsätts på en annan plats. Somaliernas flyttning beror icke blott af sökande efter bete och vatten, utan då de ha bott en tid på en plats med sin boskap, blir det smutsigt, och de vilja därför söka en ny plats. Deras hyddor äro af mycket olika storlek, beroende på för huru många personer de äro afsedda, äfvensom på råd och lägenhet. På platser, där de äro mera fast boende, byggas hyddorna betydligt större, de kunna då mäta ända till 5 meter i diameter och 3 meters höjd i midten.

Möbler och husgeråd.

Den viktigaste möbelen är en stor säng, som består af korta klykor, nedslagna i marken, och störrar lagda därpå. Detta bildar stommen, och ofvanpå den lägges ett slags mattor, bundna af smala rottingliknande käppar. Ofvanpå läggas hudar eller palm-mattor. En utbredd hud eller palm-matta bjudes äfven gästerna att sitta på. Ett slags stolar (gembar) eller rättare pallar

Hydda i Mofi, där bröllopsfest firas.

förekomma äfven. De äro tillyxade af ett enda trästycke. Öfriga husgeråd äro de förut omnämnda mjölkskålarna och mjölkkrukor, de senare med lock till. Större krukor användas för vattenhämtning och transport af kärnmjolk. Dessa bäras icke, utan sättas i en träställning, så att de kunna läggas på oxyggen ihopfastade två och två. Som koppar och öskärl användas ofta kokosskal. Koppar af porslin eller emaljerad plåt köpa somalierna äfven numera i kuststäderna. Såsom kokkärl användas ett slags lergrutor, som vissa krukmakare bland dem förfärdiga, men där importeras äfven gjutna järngrutor, som äro mycket omtyckta af somalierna.

Några af de viktigaste tillhörigheterna för somalierna äro hans

vapen.

Af dem äro spjuten de viktigaste. De ha två slags spjut, ett mindre, som användes som kastspjut, och en större lans. Dessa hållas mycket blankpolerade, och man kan knappast tänka sig en somalier utan med sitt spjut i handen. Därtill har han sin ända till en fot långa, breda, tunna, tveggade slidknif, ofta med fint utsiradt skaft af elfenben, ebenholts eller horn. Vidare har han en sköld af giraff- eller elefanthud. Bågen hör också till utrustningen, dock torde den hos somalierna mera räknas som ett jaktredskap än ett krigsvapen. Med de förgiftade pilarne kunna de fälla äfven större djur. De bortskära endast det kött, som är närmast där pilen träffat, sedan äta de det öfriga. De använda äfven en knölpåk, omkring 80 cm. lång, af något tungt träslag.

Somaliernas klädedräkt

är mycket enkel, men de tycka om att hålla sina kläder rena. I detta hänseende stå de framom de

kringboende folkstammarna. Tvål är därför en af dem eftersökt vara; de kunna dock i stället för tvål använda fröet af en buskväxt, som växer i Somalilandet. De för dem nödvändiga klädesplaggen äro först ett tygstycke, som bindes om höfterna; det skall för en fullväxt person vara två meter långt och minst en meter bredt. Det kan vara af olika färg, men ofta är det hvitt med röda eller gröna bårder samt försedt med fransar. Vidare användes ett större tygstycke för att svepa om öfre delen af kroppen. Det skall vara tre meter långt och två meter bredt, hopsydt af två våder. Äfven detta kan vara af olika färg för hvardagsdräkterna, men högtidsdräkten skall vara af hvitt tyg (bafta), och våderna skola hopsys med rödt ullgarn. Dessutom användas sandaler. Äldre män af rang bruka också turban. Ynglingar skaffa sig numera nere vid kusten röda turkiska soldatmössor eller hvita broderade suaheli-mössor, men de tillhöra ej somalidräkten. Som smycken bära somalierna gärna ett par stora kulor af imiterad gul bärnsten i en läderrem om halsen. Jämte sina amuletter bära de också utmärkelse-tecken, i fall de dödat någon människa.

Kvinnornas klädespersedlar äro till storlek lika människens, men de använda sällan hvita tygstycken, utan färgade i starka färger, särskildt rödt, gult och blått, men icke enfärgade utan randiga eller rutiga. Dessutom ha kvinnorna ett annat sätt att binda på sina tygstycken än männen. Till kvinnornas dräkt hör äfven en hufvudduk, helst af silke, pärlband af glaspärlor eller imiterad bärnsten, samt armband. De förmögnare ha silfverarmband, andra få nöja sig med färgadt glas och dylikt.

Födan

är naturligtvis för herdefolken i första hand mjölk, smör och kött. Köttätandet blir dock i allmänhet

tämligen ojämnt, när det är mycket varmt, så att köttet icke kan förvaras. När de därför ha slaktat ett djur, äta de omåttligt mycket kött, sedan få de någon tid vara utan. De köpa, särskildt under den torra årstiden, då solen är stark, majs från Kismayu eller Yonti, som males till groft mjöl, hvaraf kokas gröt. Vid ätningen användas inga skedar eller tallrikar, utan de sätta sig kring grytan eller ett stort fat och taga ur den med händerna. Då somalierna komma ned till kusten, äta de omåttligt af kokt ris. Det händer ibland, att de äta mer än de kunna fördraga, och sticka då ned fingret i svalget och framkalla kräkning. Denna oregelbundenhet i maten gör, att de ofta lida af dålig mage. Som njutningsdryck användes te, men inga rusdrycker; ej heller användes någon tobak af den rättrogne somaliern. Deras förnämsta njutningsmedel är »buni» (kaffeböner). Dessa äro dock icke alldeles af samma slag, som dem vi bruka. Somalikaffet plockas, innan det hunnit mogna, hvarför börnorna äro små, men så användes äfven det börnorna omgifvande skalet. Alltsamman stekes i smör, något socker kan äfven tillsättas, hvarefter skal, böner och allt ätes; och då de taga med händerna i fatet, blifva de mycket flottiga om fingrarna och smörja då ansiktet och, om det räcker till, äfven armar och ben, så att de glänsa af flott, och ögonen glänsa af välbefinnande. Detta är deras bästa kalas.

Språket

skiljer sig väsentligen från det af bantunegrerna talade suahelispråket, som är Ostafrikas handels- och regeringsspråk. Somali synes däremot ha stor frändskap med gallaspråket, men har djupare gutturala vokalljud än nämnda språk och påminner i detta hänseende mera om arabiska. I denna provins talas både somali och

suaheli, hvarför missionen måste arbeta på bägge språken. Suahelispråket har sedan en del år tillbaka bearbetats särskildt af engelska missionärer, som verka i Sansibar och Mombasatrakten. Hela bibeln och några andra böcker finnas öfversatta till detta språk. Somalispråket, sådant det talas i trakten af Zeila och Berbera, har också blifvit något bearbetadt af katolska missionärer, och några europeiska vetenskapsmän ha skrifvit lärda afhandlingar öfver den dialekten af somalispråket. Det språk, som talas här nere af Harti och Ogadén-somalier, afviker dock väsentligt från ofvannämnda dialekt. Då dessutom, så vidt jag känner, ingen del af bibeln och inga skolböcker blifvit öfversatta eller skrifna på somalispråket, ha vi försökt göra en början därmed genom att öfversätta en biblisk historia samt en läsebok och abc-bok till Harti-Ogadén-dialekten. För att visa den stora skillnaden mellan somali- och suahelispråken anföras några ord:

<i>Suaheli.</i>	<i>Somali.</i>	
Mungu	Ilah	Gud
Mbingu	Erka	Himmelen
Jua	Ghorah	Sol
Mume	Nin	Man
Mke	Nag	Kvinna
Watoto	Ilma	Barn
Maji	Biya	Vatten
Maziwa	Ana	Mjolk
Nyumba	Aghal	Hus.

Religionen.

Somalierna äro fanatiska muhammedaner. Utrymmet medgifver ej att här närmare ingå på någon redogörelse för denna religion, som väl också i någon mån är känd. Jag vill dock fästa uppmärksamheten på,

att det är en betydlig skillnad på den teoretiska framställningen af denna religion i Koran och den, som praktiskt träder oss till mötes hos somalierna. De bättre momenten i Koran synas i allmänhet icke ha kommit till sin rätt i praktiken, under det att de sämre bjärt framstå i sina konsekvenser. Undantag gör dock nykterhetsbudet, som visst icke hålles af alla muhammedaner, i synnerhet icke af nubierna; men de rättrogna somalierna äro stränga absolutister. De använda icke heller tobak i någon form. Vid kusten ha dock icke så få somalier nu af indier och européer lärt sig att röka. I fall någon somaliyngling lärt sig den odygden nere vid kusten och sedan kommer inåt landet till de rättrogna, säges det, att de hänga upp honom i ett träd och piska honom.

En af Korans sämre läror, som fått trycka sin prägel på det praktiska lifvet, är »fatalismen», allt är förut bestämdt. Det är skrifvet i Guds bok, säga de, hvad jag skall tänka, tala eller göra. På grund däraf är det svårt att hos dem väcka ansvarskänslan och skuldmedvetandet. Om någon handlar illa, var det förut bestämdt af Gud, således har han ingen skuld. Skulle döt bli alltför svårt att tillämpa den satsen, säga de, »att satan for in i hjärtat, och icke förmår jag strida mot honom». Han blir således i alla fall själf utan skuld.

En annan af Korans läror, som har med sig svåra följder, är månggiftet. En islam har rätt att ha fyra lagliga hustrur och sedan så många bihustrur han behagar, dessutom rättighet att skilja sig vid sina hustrur när han vill. Denna lära har burit sorgliga frukter såväl i deras husliga lif som i deras sedliga uppfattning. Hustrurna köpas, och det tages i allmänhet icke mycken hänsyn till, om flickan vill ha den, hon blifvit såld till, eller icke. Flickorna äro vanligen omkring 14 å 15 år, då de bortgiftas, men de kunna ha blifvit sålda någon

tid förut. En ung man köper till en början blott en hustru, men då någon tid har gått, köper han en till, om han har råd därtill, och så kan han fortsätta i mån af tillgångar. Då följes om möjligt den regeln, att de sist köpta hustrurna äro yngst, och de kunna ibland vara yngre än de äldsta barnen. Att det härvid skall bli klemt beställt med sämjan och husfriden, är lätt att inse. Man kan ofta få höra de äldre hustrurna klaga öfver, att deras man icke bryr sig om dem, utan de yngre hustrurna få vackra kläder, men de ha endast gamla trasor. Man kan också i detta sätt att taga hustrur märka en eftergift för de sinnliga lustarne. Däruti ser den sinnlige muhammedanen sällhetens höjdpunkt i paradiset. Några islamer frågade mig under ett samtal med dem om himmelen, om det skulle finnas kvinnor i himmelen i den där sadduceiska bemärkelsen. Jag svarade med Jesu ord till sadduceerna. Då sade en af dem, att om det icke fanns kvinnor i himmelen i den bemärkelsen, ville han icke komma dit.

Blodshämnd.

Till de saker, som äro tillåtna i Koran, hör äfven blodshämnden. Den anses som en helig plikt och gäller icke blott den person, som dödats, utan kan utsträckas till hela hans släkt och förorsaka ändlösa strider. I många år kan blodshämnnaren gå och rufva på hämnd; förr eller senare yppar sig ett tillfälle, han blir mördare och sedan föremål för andras hämndbegär. Gossar, hvilkas fader eller anförvandt blifvit dödadt, kunna helt gå upp i tanken på, huru de skola, då de blifva fullväxta, hämnas.

Slafveriet och slafhandeln.

Denna afskyvärda handtering, som äfven är tillåten i Koran, har tvifvelsutan medfört det största le-

kamliga eländet i Afrika. I Ostafrika är det araber och somalier, som i första hand skött denna nesliga affär. Andra stammar ha nog också hjälpt till, såsom abessinarna och andra, dock icke i så stor skala och så planmässigt som de förstnämnda. Största antalet af de i Ostafrika tagna slafvarna ha förts öfver till Arabien, men ett icke ringa antal har fått framsläpa sitt lif som slafvar hos somalierna och en folkstam, som kallas »Barjun». Till och med södra Europa synes fordom ha varit afsättningsort för ostafrikanska slafvar, hvilket framgår af en traktat af år 1822 mellan sultanen i Muskat och Sansibar och Englands representant, kommandörkapten Moresby. I denna traktat förband sig sultan Sayid Said att inom sitt välde förhindra slafvars försäljande till kristna och deras transport till Europa. Intill år 1873 torgfördes slafvar i Sansibar alldeles såsom nötboskap hos oss. Nämnda år lades grundstenen till missionskyrkan i Sansibar just vid slafstorget, och från och med den tiden kunde slafhandeln icke bedrivas så öppet.

Slafhandeln fortgick emellertid, om än icke slafvarne torgfördes. En förordning blef sedan utfärdad af engelsmännen, som förbjöd att handla med människor, som förut icke varit slafvar. Detta förbud var dock ej så svårt för slafhandlarne att kringgå. Slafvarne infångades långt inne i landet, där europeerna icke kunde hålla någon kontroll. Under vägen ned till kusten omtalade slafhandlarne för sina slafvar, att då de kommo ned till kusten, skulle de få se hvita människor. Dessa äro människoätare, men de äta ej slafvar utan endast fria. När de få se eder, komma de och fråga, om I alltid ha'n varit slafvar eller om I ha'n först nu blifvit tagna. Säger I, att I förut varit fria, skola de taga eder och äta upp eder, men om I säger, att I ären födda i slafveri, skola de låta eder vara. Det var ej särdeles svårt att skrämma dessa okunniga

människor, som ej förr sett någon europé, så att de ljögo mot sig själva, ty det är dock svårare att bli uppäten än att vara slaf. En senare förordning stadgade, att om någon slafägare misshandlade sin slaf, var han skyldig att frigifva honom. Åtskilliga engelska ämbetsmän ha gjort mycket för att inskränka slafveriet, och engelska kryssare ha tagit många slafskutor, som försökt föra slafvar öfver till Arabien, hvilket för länge sedan blifvit förbjudet.

På Benadirkusten, norr om Jubalodens mynning, har slafexporten, trots det officiella förbudet, pågått i smyg ända tills år 1902, då en allvarligt räfst anställdes med det italienska handelskompaniets tjänstemän.

Den 1:ste oktober år 1907 upphäfdes äfven tillåtelsen att *hålla* slafvar i Ostafrika. Denna förordning kan dock endast tillämpas vid kusten och på de områden, där europeerna kunna hålla kontroll. Inne i Somalilandet fortgår det naturligtvis som förut, dock om en slaf lyckas rymma och komma ned till kusten eller till Gosha, är han fri och kan icke tagas tillbaka.

Slafhandlarne använda många olika metoder för att gripa sina offer. Öppna slafjakter kunna endast anställas, då slafjägarna äro så starka, att de utan för stor risk kunna inlåta sig på en dylik operation. Ofta kunna nog bantu-negrerna göra så allvarligt motstånd, att ett dylikt förfaringssätt skulle vara riskabelt nog. Särskildt nere vid kusterna duger ett dylikt förfaringssätt alldeles icke. Därför måste ofta list tillgripas. Ett vid kusten mycket användt förfaringssätt är, att slafhandlarne gå med en skuta utefter kusten och passa på, då barn eller unga personer komma ned för att bada i sjön; då de gripa dem och föra dem ombord på sin skuta och segla i väg med dem. Numera är ju ett dylikt förfaringssätt mycket riskabelt och kan icke längre drivas som ett yrke. Det får nu bli en liten

biförtjänst, då ett synnerligen gynnsamt tillfälle yppar sig, och då får naturligtvis hagen skuld för att ha slukat det bortkomna barnet. Att denna metod förr har varit mycket använd, kan man förstå, då man utfrågar äldre goshamän, huru de ha blifvit tagna till slafvar.

En annan metod, som användts, är att uppsöka trakter, där det är smått om lifsmedel på grund af krig eller missväxt. Där skaffa sig slafhandlarne ett tjänligt hus, tillaga mat, och ha sina utskickade, som söka upp barn och yngre personer, som lida brist på lifsmedel. De bjudas att komma till deras hus och äta. Det är ju ett gladt budskap för den hungrige, och för magens kraf få alla betänkligheter vika. De gå in, få mat, men komma ej ut igen, utan gömmas i det inre af huset, tills det på natten gifves tillfälle att sända dem i väg.

Ett tredje sätt är att passa på, då ett par stammar råkat i krig med hvarandra, och det händer ej så sällan. Slafhandlarne fiska då i grumligt vatten.

Huru kan nu den rättrogne muhammedanen förlika ett dylikt förfaringssätt med talet i Koran om Allah den Barmhärtige, Förbarmaren? Därtill behöfs i sanning en god uttolkning. De stödja sig på, att slafveriet är i Koran tillåtet, och Gud har skapat somliga människor till slafvar och andra till att vara deras herrar. Det är väl sant, att de få lida mycket, och mycket blod flyter och många tårar utgjutas vid slafjakten, men, mena de, då de tagit en slaf, göra de honom till islam och rädda därigenom hans själ, och det är ju en riklig ersättning för alla hans lidanden och alla hans tårar. Om man då säger, att sedan de gjort honom till islam, borde de väl frigifva honom, vilja de icke lyssna därtill. De stödja sig därpå om Korans tal om »rättrogna slafvar», som äro att föredraga framför otrogna. Den egentliga grunden till deras förfä-

rande är dock vinstbegäret. Det är i regel från andra stammar de taga sina slafvar, men fall förekomma äfven, då de sälja t. o. m. sina egna barn. Dock icke gärna barn, som äro födda af en somalikinna. Men det är mycket vanligt, att somalier taga t. ex. gallakvinnor till hustrur, om man nu kan kalla det »taga hustru». Finna de sedan, att de hafva för litet boskap, kunna de byta bort en gallahustru jämte sina egna barn med henne för att få boskap. Huruvida de äro i stånd att göra äfven ett dylikt förfaringssätt tillåtet enligt Koran, har jag mig icke bekant.

2.

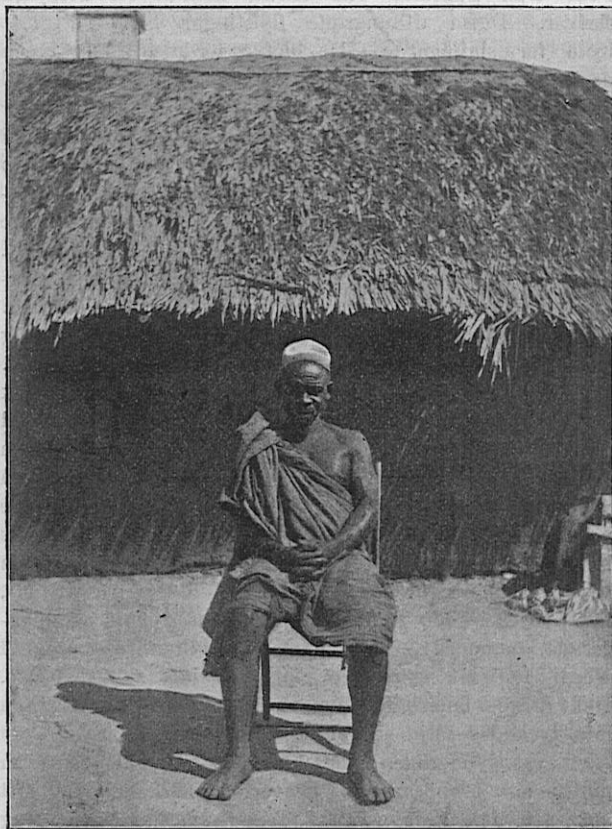
Goshafolket.

Långt innan europeerna upphäufde slafveriet på ostafrikanska kusten, hade slafvarne bland somalierna själfva skaffat sig en fristad på Jubaflodens stränder. Där har en liten nation af förrymda slafvar uppväxt, hvilka haft att kämpa hårda strider för sin frihet, det är Goshafolket. Detta blandningsfolk är en samling från ett stort antal bantu-negrer och gallastammar. De äldre af dem ha nästan allesamman varit slafvar hos somalierna, men rymt ur slafveriet och bosatt sig på Jubaflodens stränder. De kallas därför »Watoro» d. v. s. rymlingar. Huru länge det är sedan denna rymling till Gosha begynte, är svårt att få någon bestämd uppgift om, men att döma af åldern af de personer som äro i Gosha, synes det ha inträffat för omkring 50 år sedan.

Dessa bördiga trakter med en tropisk växtlighet var en förbjuden mark för somalierna såsom herdefolk. De kunde icke komma dit med sina boskapshjordar

för den giftiga »tsetse-flugans» (Gindi) skull. Gosha var därför för dem ett okänt område. Detta kunde icke undgå slafvarnes uppmärksamhet. En stor del af dem hade, redan innan de blefvo tagna till slafvar, någon kännedom om jordbruk, och fingo äfven som slafvar odla säd åt sina herrar. Icke underligt då, om deras blickar föllo på Jubalodens bördiga stränder; och tanken på att det var ett för somalierna okänt område, dit de icke kunde komma med sin boskap, torde ha ingifvit dem hoppet att där finna en fristad. Så började slafvarne rymma, och det torde till en början icke ha varit svårt, enär de då icke voro så strängt bevakade. Men då den ene slafven efter den andre försvann, utan att somalierna till en början synas ha förstått, hvart de togo vägen, skärptes naturligtvis bevakningen. Det är nog många, som ha försökt att rymma, men blifvit ertappade och då antingen med sitt lif fått plikta för sitt rymningsförsök eller fått arbeta i fotbojor under sin återstående lifstid. Nu är det naturligtvis rätt svårt för somalierna att bevaka sina slafvar, så att de icke rymma till kusten eller till Gosha.

En somalistas kallad »Möblen» låter alla sina slafvar beläggas med fotbojor. Som dessa ej kunna öppnas med nyckel, måste slafvarne ha bojorna på ända till sin död, då fötterna afhuggas, så att bojorna må kunna aftagas och användas för andra slafvar. En man vid namn *Nasibu Mzindo*, som nu bor i Yonti, har äfven varit slaf hos Möblen men lyckades bryta sönder sina bojor och rymma. Han hade i likhet med så många tusen andra blifvit bortröfvad, då han var en yngling. Han har själf berättat något därom. Krig utbröt mellan den stam han tillhörde, Waginda, och Massai. Bägge stammarna bo väster om Tanaprovinsen. Waginda blefvo slagna och deras stam nästan upprifven och utplundrad. Det blef

Nasibu Mzindo.

stor brist på lifsmedel och många dogo af hunger. Nasibu tillsammans med andra flydde mot kusten. Folk från Sansibar och Kilwa kommo för att jaga slafvar. Dessa uthungrade flyktingar blefvo ett lätt byte för slafjägarna. De blefvo förda till Kilwa och därifrån på skutor till Sansibar, där de såldes till araber och fingo arbeta i deras planteringar. Efter någon tid blef Nasibu såld till andra araber och fördd till staden Barawa på Benadirkusten. Där blef han såld till somalier och var slaf hos dem i flera år. Under tiden fick han höra om Gosha, att många hade flytt dit, och att om han blott kunde komma dit, vore han fri. En dag, då han vaktade boskapen, förlorade han en oxe och kunde icke återfinna honom. Han fruktade då bestraffning, och på samma gång kom han ihåg Gosha och beslöt sig för att rymma. Det var flere dagsresor till Gosha, men för honom fick det bli nattresor. Under dagarna höll han sig gömd i något tätt snår, och om nätterna sprang han, men då var det icke heller så lätt att komma fram, ty då voro lejon och leoparder i rörelse. För dem kunde han endast finna tillflykt i höga träd. Det lyckades honom emellertid att komma fram till Gosha till en by, som heter Songora Gedo. Han bosatte sig där, bröt en åker och sådde enligt Goshased majs och planterade bananer. — En gång skulle han resa ned till Yonti för att sälja den majs han inte själf behöfde. Det dröjde längre för honom än han beräknat, innan han lyckades sälja sin majs. Matsäcken, som troligen icke var synnerligen stor, tog slut, och han var utan mat. En arab märkte det och bjöd honom till sitt hus att äta gröt (wali). Den hungrige Nasibu tog mot anbudet, fick äta gröt, men fick ej komma ut igen. Han blef innestängd i den mörka delen af arabhuset och sänd i väg på natten. Han fördes till det förut omnämnda »Möblen-folkets», fick nu fotbojor på sig

och var i ett slafverl, svårare än det han förut erfarit. Efter ett par år lyckades det honom dock, trots sina fotbojor, att springa sin väg. Då han kommit till något gömställe, där han fann stenar, bearbetade han fotbojorna med stenarne och lyckades få sönder dem. Antagligen foro icke hans ben och fötter så väl vid denna operation, men det gällde icke blott friheten utan lifvet, ty hade han blifvit ertappad, då han flydde för andra gången, hade det nog kostat honom lifvet. Så har det nog gått för många. Nasibu lyckades emellertid äfven den gången att komma undan till Gosha. Nu bor han i Yonti. Detta är endast ett litet drag ur en af de många tusen ostafrikanska slafvarnes historia. Ännu ett exempel må anföras, hvarti ett annat karaktäristiskt drag förekommer.

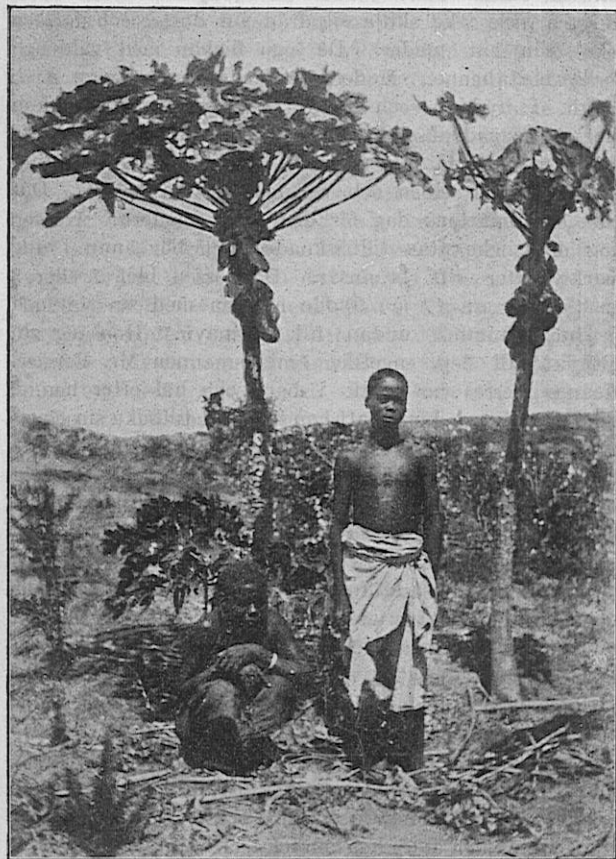
»Mabruki bin Kauma» af Mbiza-stammen.

Mbiza-stammen bodde långt inne i Afrika, omkring tre dagsresor norr om Ukereve-sjön. Hvad därinne inträffade i forna tider, har aldrig kommit till den civiliserade världens kännedom. Mabruki berättade, att redan för öfver 30 år sedan kommo abessinarne dit ned för att plundra. (Törhända har det varit gallaerna.) De togo människor, boskap och elffenben. Hela mbiza-stammen blef upprifven; de äldre dödades och de yngre togos till slafvar. En arabisk slafhandlare befann sig i närheten, och till honom sålde segrarne sina slafvar. Den som grep Mabruki, hade äfven lyckats få fast i två flickor, som han sålde samtidigt. För flickorna betalade slafhandlaren fyra stycken bomullstyg (merikano), hvarje stycke var af omkring fyra meters längd. För Mabruki ville han icke betala mer än tre tygstycken, ty han sade det vara större risk att köpa gossar än flickor, enär de förra lättare kunde rymma. Så begynte den stora slafkaravanens resa mot kusten.

Vi vilja icke beskrifva den, enär slaftransporter ofta blifvit skildrade. De fördes till Kilwa, och där instufvades slafvarne i tre skutor, för att nattetid föras till Sansibar. Emellertid blefvo slafskutorna på natten observerade af en engelsk kryssare. Det lyckades denne att få fast i två af slafskutorna, den tredje undkom. Slafvarne blefvo utsläppta ur packrummen och förda ombord på krigsbåten. Slafhandlarne blefvo belagda med bojor, och äfven de förda ombord, hvarefter engelsmännen satte slafskutorna i brand och gingo så till Sansibar. Slafvarne fingo mat och fingo gå omkring fritt. Följande natt kom emellertid en arab till slafvarne och frågade dem, om de visste hvad europeerna (Frenji) tänkte göra med dem. Det kunde de ju ej veta, de hade aldrig förr sett några hvita människor och kunde icke tala med dem. Nej, sade araben, I ären dumma menniskor, som nyss kommit från skogen, men vi känna frenji. De äro människoskoätare och ämna äta upp er allesamman. Dock, om de ville följa hans råd, skulle han rädda dem från att bli uppätta. Kl. 2 på natten skulle en skuta gå till Pemba, och om de då smöge sig tyst i väg ned till hamnen, skulle han taga mot dem på skutan och föra dem i säkerhet. De trodde arabens ord, smögo sig i väg på natten och rymde från frihet till slafveri. Mabruki arbetade ett par år i nejlige-planteringar på Pemba, blef sedan såld flera gånger och kom omsider till Somalilandet och fann slutligen äfven han en fristad i Gosha.

Äfven ett litet drag af en kvinnas slafveri må anföras. En flicka vid namn »Tayda» blef bortstulen i trakten af Mombasa och fördd upp till Somalilandet icke långt från kusten öster om Jubaflo den. I slafveriet födde hon två barn. — Det ligger äfven i slafvägarens intresse att slafvarne föröka sig. — Det förstfödda barnet var en flicka, och flere år senare födde

Tayda och hennes son Abdi.

hon en gosse, som fick namnet »Abdi». Då dottern var 14 år gammal, blef hon bortsäld och skulle sändas till en annan trakt. Det blef en hjärtskärande scen, modern ville icke skilja sig från sin dotter och dottern icke från sin moder. De togo flickan med våld och förde bort henne. Modern lämnade sin tvååriga Abdi ensam i hyddan och följde efter gråtande, tills hon blef bortjagad af slafhandlaren. Hon måste då vända tillbaka, och då hon kom in i hyddan, hade hennes gosse fallit i elden och var mycket illa bränd. Det var en smärtans dag för den arma modern. Gossen dog dock icke utan tillfrisknade, men bär ännu i dag märke efter sitt brännsår. Då gossen blef 7 eller 8 år (han är nu 17 år) flydde modern med sin son och lyckades komma undan till Kismayu. Hon tog sin tillflykt till den engelske ämbetsmannen Mr. Jenner. Hennes herre var dock i back och häl efter henne, och begärde af Jenner att han skulle få tillbaka sin egendom. Slafveriet var då ännu icke upphäfdt; det skedde som nämndt är först år 1907. Det var endast handeln med slafvar, som förut blifvit förbjuden. Slafägaren menade sig därför ha rätt att fordra henne tillbaka. Jenner, som icke är så väl anskrifven i vår missions annaler, tillbakavisade dock slafjägarens kraf. Han var ingen vän af slafveriet, hvarför han ock hade många vänner bland barn och de forna slafvarne. Tayda med sin son bosatte sig i Yonti, där de ännu bo. Hennes gosse blef där i tillfälle att komma under evangeli i inflytande och mottog det omsider i sitt hjärta. Han blef i början af mars år 1908 genom dopet upptagen i Herrens församling. I dopet antog han namnet Stefano. Modern har nog också kommit och hört evangelium, men ännu har hon icke däri funnit lif och frid.

Goshafolkets frihetsstrid.

Vi ha i det föregående lämnat ett litet prof på

hvad goshaflyktingarne kunde få erfara, innan de lyckades undkomma till Gosha. Icke var det dock slut med svårigheterna, då de hunnit dit. Med två tomma händer och en nästan lika tom mage var det icke lätt att bryta bygd i vildmarken. Det är svårt att förstå, huru de första kolonisterna kunde taga sig fram. Såsom vi förut anmärkt, voro slafvarne då icke så strängt bevakade, att de icke kunde få med sig sin lilla hacka af två tums bredd och en något smälare yxa. Dessa redskap och elden var allt, som stod nybyggarna till buds. Det hade väl ändå varit drägligt att öfvervinna dessa odlings svårigheter, ty jorden var bördig, och de hade nu sin frihet, om de icke hade behöft lefva i en ständig fruktan. De bodde ju dock midt i Somalilandet, och det kunde icke vara något tvifvel om, att somalierna, då de fingo kändom om deras tillflyktsort, skulle försöka återtaga sina slafvar. Fördens skull måste byarne befästas. Trästockar af fyra till sex meters längd hämtades och ned-sattes i jorden den ene intill den andra; så byggdes skansar (boma) omkring byarna. Goshafolkets förnämsta vapen är bågen. De skjuta med förgiftade pilar. Mellan de icke allt för raka trädstammarna i skansen blefvo springor, som kunde tjäna som skottgluggar. Inom dessa förskansningar kunde goshafolket försvara sig rätt bra och gjorde med sina förgiftade pilar svårt nederlag bland de angripande somalierna. Om somalierna däremot öfverraskade dem, innan de hunnit samla sig inom förskansningarne, var det farligt. De måste därför vara på sin vakt och lefde i ständig fruktan, och många blodiga strider utkämpades. En af de största drabningarne stod för omkring 20 år sedan. Somalierna ledo då ett svårt nederlag. På senare tiden har Gosha fått hjälp och stöd af engelska och italienska regeringarne. Hvar och en tager hand om sin sida af floden. Somalierna våga därför icke

nu angripa Gosha, och på engelska sidan har folket också rifvit ned de gamla forskansningarne och använda dem till bränsle. Bitter fiendskap råder dock mellan Gosha och Somali.

Landets produkter

Äro hufvudsakligen majs, bananer och en oljeväxt kallad »simsim». Dessutom finnes äfven något bönor, åtskilliga pump- och melonväxter samt bomull. Majs och simsims odlas äfven för export, men odlarne få ofta mycket litet för sina produkter, och mellanhänderna, araber och indier, taga nog den största inkomsten. Landet lämpar sig mycket väl för bomullsodling samt plantering af kokospalm och jordnötter, men icke mycket är hittills gjordt i det hänseendet, ty goshafolket är icke något företagsamt folk, och dessutom ha de ända inemot sista tiden måst lefva i denna ständiga fruktan för öfverfall. Detta har hindrat all utveckling. Deras redskap och resurser äro därjämte ytterst små. De förut omnämnda små hackorna och yxorna jämte knifven äro deras enda redskap. Dragare kunna ej användas, enär den giftiga flugan dödar dem. Detta är ett stort hinder, som ej är lätt att öfvervinna. På grund af jordens bördighet kunna de under gynnsamma förhållanden få ända till tre skördar på året. Därigenom blir det möjligt för goshamannen, om han är flitig, att med sina primitiva redskap skaffa sitt uppehälle. Hans fordringar med afseende på

mat, kläder och bostad

äro icke stora. Den vanliga maten är majsgröt (wali) I en stor trämortel stötes den med vatten fuktade majsen, hvarvid skalen, delvis åtminstone, aflägsnas. Därefter torkas majsen i solen och males på en hand-

kvarn. Det tämligen grofva mjölet användes till gröt eller välling (uji). Till gröten vilja de gärna ha någon sås (mchuzi) tillagad af grönsaker eller fisk, med olja och rödpeppar. Mjöl och kött förekomma i regel icke. Endast höns kan goshafolket ha. Bananer användas mycket. De ätas dels mogna, dels omogna. I senare fallet stekas de i olja eller kokas i vatten, eller också göres af dem ett slags mjöl. Ett rusgifvande öl (pombe) brygges och drickes, då de ha råd därtill. Då måste det äfven trummas och dansas.

Något groft bomullstyg förfärdigas af goshafolket själfva, men det mesta tyget köpes af araber och indier. Sydda klädesplagg användas i regel icke, utan endast ett tygstycke i likhet med hvad som förut nämnts om somalierna. Goshafolket hålla dock ej sina kläder så rena som dessa. De äro också fattigare.

Deras hus äro dock bättre. De äro icke byggda af samma lätta material som somalihyddorna. Två slags hus förekomma. 1) Runda hyddor med spetsigt tak, lika de abessinska hyddorna. Dessa bestå af en pelare i midten, som uppbär taket. Väggarne, icke fullt två meter höga, äro af en till två tums tjocka, upprättstående käppar med en och annan gröfre påle, som ger stadga åt väggen. Dessa käppväggar rappas sedan utvändigt och invändigt med lera. Från väggbandet upp till toppen af midtspelaren gå takträ. Så takkäppar och gräs, och hyddan är färdig. 2) De bygga äfven rektangulära hus, som kunna innehålla flera rum. Då sättas i midten tre eller fyra pelare, (beroende af husets längd) tre eller fyra meter höga, på hvilka kroppåsen lägges. Lika många $1\frac{1}{2}$ eller 2 meters pelare sättas utefter långsidorna af huset, på hvilka väggbanden läggas. Från väggbanden upptill kroppåsen lägges takträ, och stammen af huset är färdig. Väg-

garne bestå af upprättstående käppar, som bindas fast vid långträn, fästade vid pelarne. Sedan lerrappning utan och innan. Taket är antingen af palmblad eller gräs.

Religionen.

Gosha-folket har ju vunnit mycket, då de undkommit det förnedrande slafveriet, under hvilket de suckade, och fått sin yttre ställning något tryggad gentemot sina forna herrar. Men ack, de äro dock fortfarande fångna i syndens och satans slafveri, och känna icke »Herren och den han sändt hafver, Jesus Kristus». Då de ha varit slafvar under muhammedaner, hafva många af dem med eller mot sin vilja blifvit gjorda till islamer. De flesta af dem kalla sig också islamer, och många iakttaga en del af islamernas gudstjänstföreläsning såsom fasta och bön, det senare iakttages dock ej af många. Icke desto mindre hänga de fast vid sin fäderneärfda gudsdyrkan, den i Ost-Afrika vanliga andedyrkan. Denna andedyrkan har hos gosha-folket tagit sig ett säreget uttryck i

Masheperedyrkan.

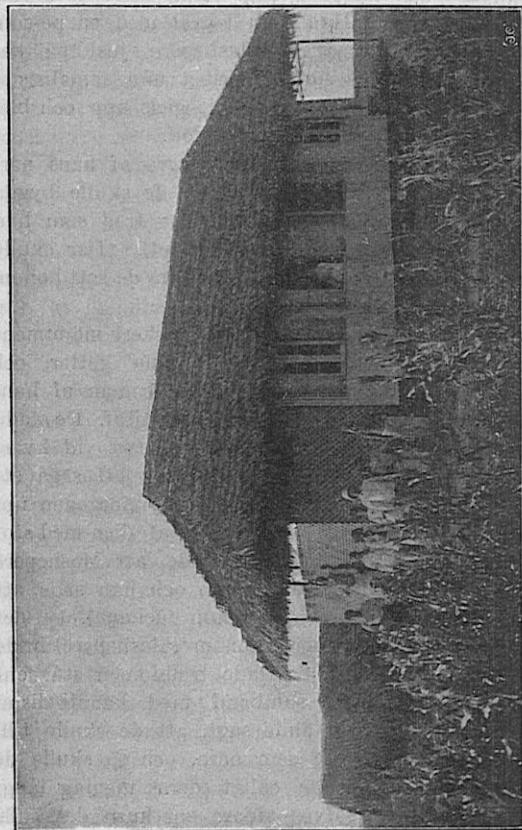
Mashepere synes ha varit en religionsstiftare för Gosha. Till sin härkomst skulle han ha varit mginda, af samma stam som den förut omnämnde Nasibu. Redan då han var i sina fäders land, skulle han ha fått afsmak för en del af den hedniska vidskepelsen och trolldomen, som bedrefs af hans stamfränder. I likhet med många andra blef Mashepere som yngling bortröfvad från sitt folk och såld till slaf. Han blef såld många gånger till olika platser och hade det mycket svårt i sin slaftjänst. Vid 40 års ålder lyckades det honom och hans medslafvar att rymma. De

kommo till Gosha och bygde den stad (eller rättare en förskansad by) som han kallade Hindin. Den ligger öster om Jubalfloden. Midt emot på västra sidan af floden byggdes Workoy, som ligger 1¼ mil norr om Yonti. — Mashepere var enligt sägnen en god och rättskaffens man, och han blef som sådan känd och aktad i hela Gosha. I allt hvad han företog sig hade han framgång. När därför ett år regnet uteblef, oaktadt regntiden var inne, församlade sig folket till Mashepere för att rådgöra med honom om bästa sättet att bedja Gud om regn. Mashepere befallde då folket hämta mycken majs. Sedan fingo kvinnorna order om att stöta och mala majsen. En båt skulle hämtas och dragas upp på torra landet, och i den slogs den malda majsen. Därefter skulle de hämta vissa slags trädrötter och tända rökelse och göra några trollkonster.* Sedan skulle allt folket samlas kring trolltrumman (ngoma) för att trumma och dansa efter vildarnes sed. Alla trummade och dansade utom Mashepere, som lade sig utsträckt på marken med ansiktet nedåt. Han hvarken åt eller drack eller talade eller steg upp på två eller tre dygn, och allt folket höll på oafbrutet med att trumma och dansa. På tredje dagen öfverdrogs himmelen af svarta moln, och det började regna. Trots det starka regnet sprang ingen af de dansande sin väg utan höllo på med dansen, tills Mashepere lyfte upp hufvudet och sade »Nipe maji, nipe chakula». (Gif mig vatten och mat). Vidare sade han, att de nu finge hvila sig från att dansa och trumma. Båten med majs mjölet i, som var uppdragen på land, fylldes med regnvatten, och det blef pombe (rusgifvande öl) af alltihop. De drucko och berusade sig allesamman, män och kvinnor.

* Dessa trollkonster skilja sig från annan sorts trolleri (uchawi) som enligt deras uppfattning står tillsammans med kannibalism. Den ansågs af Mashepere som synd.

Detta är sägnen om huru Mashepere skaffade regn från himmelen och gjorde ett stort dryckeskalas för allt sitt folk. Därför trodde folket, att han stod i förbindelse med den osynlige Guden. När därför något senare folket kände stort behof af kött, (såsom förut är nämnt, har icke goshafolket någon boskap,) kommo de till Mashepere och bådo honom skaffa dem kött. Han stod upp och tog folket med sig ut i skogen och satte sig under ett »merer-träd» (ett slags träd med ätliga bär). När han hade satt sig, kommo stora antiloper (balanga) fram ur skogen och ställde sig framför dem. Mashepere sade: »Tagen dem och slakten». De grepo dem och slaktade och gjorde i ordning köttet, men de hade ingen eld att steka köttet vid. Då sade Mashepere: »Samlen ihop ved». Då de samlat ihop ved, förde han sin hand till tinningen och »eld föll ned», d. v. s. han framtog den i hemlighet upp-gjorda elden och antände veden, så att folket fick steka köttet och äta. Så berättar folket om Masheperes köttkalas.

En annan gång såg Mashepere i en syn, att deras fiender somalierna skulle komma och öfverfalla dem. Han sade då till sitt folk: »Varen redo, ty nu komma somalierna». De rustade sig till försvar, och somalierna kommo verkligen. Äfven Mashepere deltog i striden och blef sårad. Såret läktes snart, dock ej från botten utan endast på ytan. Somalierna blefvo emellertid tillbakaslagna, och efteråt afspärrade Mashepere vägarne till Gosha för dem genom medicin (trolldom), så att somalierna icke på lång tid kommo tillbaka för att bekriga Gosha. Så blef Mashepere enligt sägnen stor i folkets ögon. Han hade gifvit dem regn på åkrarna, så att majsen kunde växa, dryckes- och köttkalas hade han tillredt dem, och så hade han icke blott varnat dem, då somalierna kommo, utan sedan äfven stängt vägen för fienderna genom medicin.

Missionstationen Yontu.

Äfven andra sägner finnas om underbara gärningar, som Mashepere gjorde, samt huru han profeterade om europeernas ankomst och om ångbåt på Jubafloren, men det anförda må vara nog. Den store profetens död var egendomlig. Han kom i gräl med en person, och denne slog i sin vrede Mashepere just på det ställe, där han blifvit sårad i kriget mot somalierna. Såret, som endast var läkt på ytan, gick upp och blef så svårt, att det förorsakade hans död.

Då Mashepere var död, fingo några af hans näraste uppenbarelser genom syner, att de skulle bygga skjul under mererträden, (samma slags träd som han satt under, då han gjorde köttkalaset). Där skulle de tillbedja hans ande, på det sätt som de sett honom göra, då han var lefvande.

De byggde äfven ett stort och vackert monument på hans graf och offrade å densamma getter och höns samt trummade och dansade. Åtta män af hans förtrogne höllo vakt på natten vid hans graf. Destodo två vid hvardera ändan af grafven och två vid hvardera sidan. De stodo alldeles tysta utan att säga ett ord till hvarandra, och vid 3-tiden på morgonen uppenbarade sig Masheperes ande för en af dem med stor kraft. Han profeterade och meddelade, att Mashepere befalld, att alla skulle höra honom, och han sade, att de skulle lämna synd och trolldom (uchawi), ty det var misshagligt för Gud, men honom (Mashepere) hade Gud mottagit. Den här åsyftade trolldomen står enligt deras uppfattning i samband med kannibalism. Vidare hade Masheperes ande sagt, att de skulle tillbedja honom, ty han var dem nära, och så skulle de få barmhärtighet (Gud är enligt deras mening långt borta). Föreskrifter gäfvos vidare om huru de skulle frambara offer åt Mashepere och bedja till honom, när de blefvo sjuka eller råkade i svårigheter eller krig, äfvensom då det blef hungersnöd, och de saknade väl-

signelse (naturligtvis jordisk välsignelse). De skulle då bedja och offra åt honom, och han skulle blifva deras förespråkare hos Gud. Att brygga »pombe» (rusgifvande öl) och dansa och trumma, det var tillåtet, ty det gjorde människorna glada. Masheperes makt har sedan äfven utsträckts till piggsvin och apor, som fördärfva majsplanteringarna. Om de offrade och bådo mycket, skulle de ej behöfva vakta sina åkrar, utan Mashepere skulle bevara dem.

Man kunde nu fråga, om de tro dessa Masheperes sägner. Ja, det visar deras flitiga offerande och tillbedjande i mashepereskjulen. Mot slutet af april, då regntiden är för handen, samlas de mangrant till offerfest. Det är nog bra litet af offret, som särskildt helgas åt honom, det mesta ätes upp, men det ätes ju inför honom, och det är liksom gifvet åt honom. Dröjer regnet, förnyas och fördubblas offren. Då majsen växt upp, och axen äro färdiga att ätas, föras förstlingsaxen till mashepereskjulen och där offras, och så ätas de första axen inför honom. Fruktar man krig eller pest eller smittkoppor, måste utomordentliga offerfester anställas.

På nyåret 1908 drömde mashepereprofeten i Yonti, Kanyaga, att pesten skulle komma norrifrån. Naturligtvis måste en utomordentlig offerfest anordnas, och vid den åtog sig Kanyaga att stänga vägen för pesten. Pesten skulle ju enligt synen komma norrifrån, det blef därför Kanyagas uppgift att afstänga norra vägen för den obehagliga gästen. Han begagnade dock icke sådana obehagliga åtgärder som karantän o. d. Folket fick fritt passera, endast pesten skulle motas. Sex pålar nedslogos i marken, tre på hvar sida om stigen. Dessa pålar förenades med hvarandra genom tre läderremmar, som spändes öfver stigen. På hvarje läderrem var tre knutar. Framför denna afspänning gjordes en eldstad och på den sattes en stor gryta med

vatten, i hvilken inlades en hel del träbitar och vilda palmfrukter och väl äfven andra saker, som en oinvigd icke förstod sig på. Detta kokades duktigt. Hvar och en, som gick förbi, skulle bestänka sig med vattnet i grytan. Efter någon tid vändes grytan upp och ned och pålades fast. Pesten kom icke, men den fanns icke heller i trakten. Vid nyårstiden detta år hade mashepereprofeten fått uppenbarelse om att trakten var hotad af smittkoppor. Ovanligt stora mashepereoffer anställdes dag efter dag, och då kvinnorna tröttnade på att stöta så mycken majs och mala, utgaf Kanyaga den förordningen, att männen för den dagen skulle stöta och mala majs och kvinnorna skulle få hvila. Detta var ju efter afrikanska förhållanden en utomordentlig åtgärd, och om det icke hade varit af fruktan för smittkoppor, skulle männen helt visst icke gått in på förslaget, men nu fick det gå.

Många andra exempel skulle kunna anföras, huru det arma folket icke veta sig någon annan tillflykt än Mashepere, då de frukta någon nöd. Om en kvinna är ofruktosam, eller en hustru är olycklig i äktenskapet, veta de ingen annan hjälp än att offra åt Mashepere, men den utvägen begagnas rätt flitigt.

Deras evighetshopp.

Stanna vi något för beskaffenheten af den hjälp, som sökes hos Mashepere, finna vi, att det är blott timlig hjälp, det här är fråga om. Behofven af andlig och evig hjälp äro de knappast medvetna om. Detta till stor del beroende på deras dunkla och oklara föreställningar om lifvet efter döden. De tro dock på själens odödlighet och mena icke, att människan är i det hänseendet lik ett djur. Men om beskaffenheten af själens tillstånd efter döden sväfva de i stor okunnighet. I detta hänseende torde dock många tagit mer

eller mindre intryck af den omgivande muhammedanismen. I likhet med den antaga de äfven, att människan efter döden har ungefär samma behof som här med afseende på mat och dryck. Därför, när de begrava sina döda, sätta de ett märke på grafven midt öfver den dödas mun, och där hålles vatten. Vidare skall det vid begravningen offras åt den aflidnes ande en ko eller en get, eller, om anförvanterna äro fattiga, får det räcka med höns. Tvifvelsutän om det många, som icke reflektera öfver hvad detta offer innebär, enär begravningsgästerna äta upp det mesta. De som reflektera däröfver mena, att den aflidnes ande får det offrade, och att anden skall nära sig därmed. Därför bör också detta offer förnyas efter några år, och mjölkande djur äro från den synpunkten att föredraga, ty då får anden mjölk. Denna mening, att anden behöfver mat, tager sig också uttryck däri, att då de passera sina anhörigas eller vänners grafvar, lägga de någon mat eller ätlig frukt på grafven, ty de tänka: kanske är anden hungrig. Detta bevisar äfven, att de mena, att anden håller till kring grafven. Det är nog också deras tanke, för så vidt icke muhammedanernas tal om paradiset vunnit insteg hos dem. O, huru tomt, då vi jämföra detta med evangeliets sköna evighetshopp!

Vidskepelse och trolldom.

Enligt hvad förut meddelats synes för masheperedyrkaren Gud vara så långt borta. Det är däremot ej fallet med deras föreställningar om onskans andemakter. Deras vidskepliga föreställningar och trollkarlarne föra dem i nära kontakt med dessa. Vidskepelse och trolldom härskar öfver dem med en förfärande makt. Trollkarlarne (wachawi) äro enligt deras mening äfven människoätare, och de kunna göra förunderliga ting.

Sålunda kunna de förvandla sig själfva till hyenor. Detta sker förstas på nätterna, och om de då omringa något hus, måste inom kort någon dö i det huset. Den döde begrafves samma dag han dött, och så komma trollkarlarne för natten i form af hyenor och gräfvä upp liket och äta upp det. — Somliga trollkarlar äro specialister i att förtrolla barn. I Yonti bodde en man, som hette Bashir, had hade sin åker intill vårt hus. När vi hade bott i Yonti ett halft år, blef Bashir anklagad för »suchawir», han hade förtrollat barn. Först trollade han lifvet af barnet, när så barnet blifvit begrafdt, gick han till grafven på natten och ropade: Du barn, om du dött genom min trolldom, så kom ut af grafven, men har du dött genom guds bud, (amri ya Mungu) så blif kvar i din graf. Det förtrollade barnet kom då upp af grafven, och han tog det hem till sitt hus, och då han behöfde det, slaktade han det och åt upp det. Vittnen påstodo, att de hört förtrollade barn skrika i Bashirs hus, och han blef förvisad från Yonti. — Många sjukdomar bero enligt deras mening på förtrollning. Särskildt är en åkomma i benen alldeles visst en fiendtlig trollkarls verk. Denna åkomma kan endast botas genom operation af en trolldoktor, som då tager ut en trästicka, som den fiendtlige trollkarlen trollat dit. År 1906 blef en somaliyngling på detta sätt förtrollad, och jag erbjöd mig att behandla hans ben. Han sade sig nog ha förtroende för min kirurgiska skicklighet och visste äfven, att många hade blifvit botade af andra sjukdomar genom vår medicin, men trolldom förstod jag mig, enligt hans mening, icke på, utan en trolldoktor måste anlitas.

Särskildt ha trollkarlarne makt öfver krokodilen. Hvarje trollkarl har ett större eller mindre antal krokodiler i sin tjänst. Blir då trollkarlen ond på någon, kan han sända en af sina krokodiler att äta upp den

missshaglige mannen. Som nu krokodilen icke kan röra sig synnerligen flinkt på land, måste personen i fråga själf gå ned till floden för att låta taga sig. För att krokodilen icke skall behöfva ligga nere vid flodstranden allt för länge och vänta på sitt rof, väcker trollkarlen hos sin ovän en okuflig längtan att komma ned till floden. Denna längtan kan han icke motstå utan går ner till floden, och krokodilen är färdig att gripa sitt rof. Det är ej nödvändigt, att krokodilen skall äta upp människan, som han får befallning att taga, utan ifall det ligger i trollkarlens intresse, kan han befälla krokodilen att sluka människan hel, och utspruta henne på en annan plats, dit trollkarlen sänder honom. Många dylika historier förekomma, men det sagda må vara nog för att visa, huru folket är i slafveri under denna vidskepliga fruktan.

Äfven maten kunna trollkarlarne förtrolla, så att man får ingen näring af den utan dör.

Hvad behöfver då detta folk, som famlar i afgaderiets och vidskepelsens mörka natt? Det behöfver Kristi evangelium. »Vill du vara med att räcka dem det? Höres icke från dem det rop, som tagit sig uttryck i sångarens ord: Vi i mörker gå på den suckande jord, Hän mot förgängelsen ila, O, hvem bringar oss ett hugsvalande ord, Ord om förlossning och hvila?»

Missionen i Jubalandet.

Redan år 1844 kom dr. Kropp till Ost-Afrika och grundade en mission i Mombasa-trakten. Efter honom kommo missionärer, utsända af olika engelska, tyska och amerikanska missionssällskap och upptogo verksamhet bland olika bantu-negerstammar, som bo söder om somalierna, men Jubalandet och Benadirkusten gingo alla förbi. Bland de krigiska somalierna, som tillika voro fanatiska muhammedaner, var icke något

missionssällskap hågadt att begynna någon mission. Icke heller vårt missionssällskap hade för afsikt att upptaga mission bland somalierna, och goshafolket var ett okänt folk. Hvad som föranledde E. F. S. att sända missionärer till Jubalandet, var tanken att på denna väg söder ifrån komma fram till Borannagalla.

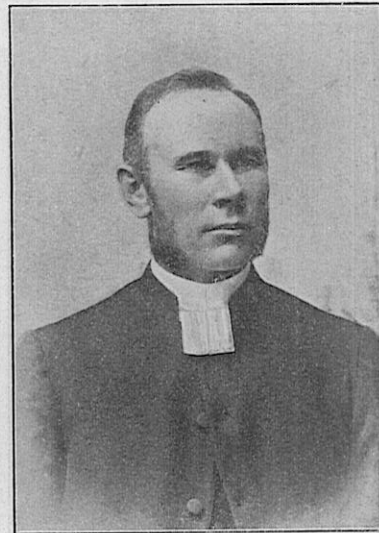
Missionär Aug. Bergman.

Med detta mål för ögonen gjorde missionär Bergman åren 1887—88 en undersökningsresa till den angränsande Tanaprovinsen för att utröna möjligheten af att uppför Tanaflo den komma fram mot Boranna, hvilket dock visade sig för svårt. År 1893 sände E. F. S. en expedition till Lamu med afsikt att uppför Jubaflo den komma fram till Galla. Förhoppningarne om att på den vägen komma fram stödde sig hufvudsakligen på en redogörelse, afgifven af en engelska handelskompaniets tjänsteman öfver en resa uppför Jubaflo den till Bardera. Det visade sig dock, att omnämnda redogörelse var icke så litet vilseledande, och synbarligen tillkommen i afsikt att upphjälpa handelskompaniets ställning. Den omnämnda expeditionen måste uppgifva försöket att då på denna väg komma fram till Galla, i synnerhet som kompaniet visade sig

alltför svagt att upprätthålla ordning bland somalierna. År 1895 öfvertog Britiska regeringen äfven Tana- och Jubalandet, och man kunde ju då vänta, att bättre förhållanden skulle inträda. Missionär K. Cederqvist återvände därför 1897 till Britiska Ost-Afrika. Han erhöi af Britiska generalkonsuln i Sansibar tillåtelse att gå till Jubalandets hufvudort, Kismayu, och det syntes då icke omöjligt att i en icke aflägsen framtid komma fram till Boranna. Den 10 mars 1898 kom Cederqvist till Kismayu, där han trots generalkonsulns tillåtelse visst icke blef väl mottagen af de britiske tjänstemännen. På sensommaren nämnda år beslöt E. F. S. upptaga en station i Kismayu, som skulle tjäna som utgångspunkt för missionen i Boranna. Det såg rätt lofvande ut, trots de hinder de engelska tjänstemännen sökte lägga i vägen för en färd till Boranna. Somalierna visade sig välvilliga och sökte icke hindra oss. I okt. år 1900 blef emellertid den engelske subcommissionären öfver Jubalandet mördad af somalierna. Detta mord framkallade en straffexpedition, som för ett års tid afskar all tanke på någon resa till Boranna; utsikterna minskades äfven, då den mot vår mission vän-

alltför svagt att upprätthålla ordning bland somalierna. År 1895 öfvertog Britiska regeringen äfven Tana- och Jubalandet, och man kunde ju då vänta, att bättre förhållanden skulle inträda. Missionär K. Cederqvist återvände därför 1897 till Britiska Ost-Afrika. Han erhöi af Britiska generalkonsuln i Sansibar tillåtelse att gå till Jubalandets

hufvudort, Kismayu, och det syntes då icke omöjligt att i en icke aflägsen framtid komma fram till Boranna. Den 10 mars 1898 kom Cederqvist till Kismayu, där han trots generalkonsulns tillåtelse visst icke blef väl mottagen af de britiske tjänstemännen. På sensommaren nämnda år beslöt E. F. S. upptaga en station i Kismayu, som skulle tjäna som

Pastor K. Cederqvist.

utgångspunkt för missionen i Boranna. Det såg rätt lofvande ut, trots de hinder de engelska tjänstemännen sökte lägga i vägen för en färd till Boranna. Somalierna visade sig välvilliga och sökte icke hindra oss. I okt. år 1900 blef emellertid den engelske subcommissionären öfver Jubalandet mördad af somalierna. Detta mord framkallade en straffexpedition, som för ett års tid afskar all tanke på någon resa till Boranna; utsikterna minskades äfven, då den mot vår mission vän-

ligt sinnade generalkonsul Harding blef förflyttad från Ost-Afrika och vi ej i den nye generalkonsuln kunde finna samma stöd. År 1902 återvände Cederqvist till Sverige för att få någon tids hvila; dit hade redan förut Pastor Engdahl begifvit sig af hälsoskäl. Samma år sändes några infödda från Kismayu för att under-

Pastor Th. Engdahl.

söka möjligheten af att komma fram till Boranna. Vid samma tid sände också engelska regeringen härifrån en karavan bestående endast af infödda till Boranna. Både de af oss och de af regeringen sända meddelade, att abessinarna hade tagit hela Boranna i besittning. Hufvudfrågan blef därför icke längre att komma fram till Boranna, utan att få Negus Meneliks tillåtelse att slå sig ned där och missionera. Det var också ett af Cederqvists uppdrag, då han år 1904 begaf sig till Adis-Abeba, att söka utverka Meneliks tillåtelse att missionera i de under honom lydande gallaländerna, hvilket dock ännu icke lyckats med afseende på europeiska missionärer. Då vi sålunda icke kunde komma inåt landet, grepo vi oss naturligtvis an med arbetet bland de folk, vi hade omkring oss. Medicinsk verk-

söka möjligheten af att komma fram till Boranna. Vid samma tid sände också engelska regeringen härifrån en karavan bestående endast af infödda till Boranna. Både de af oss och de af regeringen sända meddelade, att abessinarna hade tagit hela Boranna i besittning. Hufvudfrågan blef därför icke längre att komma fram till Boranna, utan att få Negus Meneliks tillåtelse att slå sig ned där

samhet hade vi redan från början haft, och den hade i icke ringa mån bidragit till att för oss vinna folkets förtroende. Vi började sedan äfven evangeliserings- och skolverksamhet, så snart kännedom om språket tillät det. Att få ynglingar att undervisa var ej svårt, och dessa visade sig också låga förmåga att tillägna sig kunskaper, men att nå deras hjärtan med evangelium var icke lika lätt. Vi arbetade dock på en förhoppning, och Herrens ord säger, att den, som hoppas på Herren, skall icke komma på skam.

I dec. år 1904 återvände Engdahl till Kismayu och tillsammans med honom kom hans hustru och sjuksköterskan Elin Åkeson samt dr Friberg. Den senare måste dock, efter 1½ års vistelse där, af hälsoskäl återvända till hemlandet.

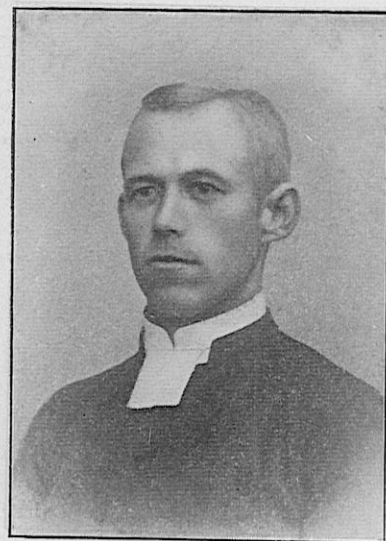
Under medio af år 1905 märkte vi, att Kristi evangelium började visa sin verkan på några af de unga, som en tid stått under ordets inflytande. De började bedja om syndernas förlåtelse i Jesu namn. Vi hade bönemöten tillsammans med dem och förnummo, att Herrens Ande var nära. Vi stodo nästan häpnade och fröjdade oss med häfvan. Her-

Fru Anna Engdahl.

ren hade börjat sitt verk, det förstodo vi, men det visade sig snart, att icke heller själafränden var överksam. Ryktet om, att några af de unga tänkte bli kristna, hade kommit ut bland de fanatiska muhammedanska lärarne. De gjorde naturligtvis allt för att afvända dem från tron, och så började en

kamp mellan ljus och mörker, som nog förde äfven oss in i en ifrigare bönekamp. Mörkrets furste släpper icke så lätt sina rof. Den lilla skaran skingrades, och det såg ut som om våra förhoppningar skulle blifva gäckade. Efter mer än ett halft års kamp fingo dock två ynglingar nåd att taga steget ut och öppet afsäga sig den muhammedanska villfarelsen. De blefvo den 24 febr. 1906 genom dopet upp-

Pastor Per Olsson.

tagna i Herrens församling. Det var en högtidsdag för oss, som jag icke vill försöka beskrifva. Det var dock ej utan bäfvan vi den dagen gingo in i vår lilla af syskonen Engdahl trelligt smyckade samlings-sal, och sågo rätt många där församlade. Huru skulle det aflöpa? Skulle den muhammedanska fanatismen utbryta i våldsamheter och störa vår högtid? Herren skonade oss därifrån. Stunden blef gripande, och åtskilliga af de närvarande

voro djupt rörda, kanske icke minst af ynglingarnes bekännelse och frimodiga svar. Isen var bruten, och snart begärde äfven andra dopundervisning. Somliga hade dock mycket hårda strider att utkämpa. Ja, vi ha i sanning fått se, huru förfärligt kampen mellan ljuset och mörkret i en själ ibland kan vara. Hos

somliga syntes dock mörkret segra, åtminstone för en tid, men andra fördes som segerbyte till Kristi kors. Icke ha vi att anteckna några stora framgångar, hård är i sanning kampen; en liten församling af något öfver 20 medlemmar har under de tre sista åren uppväxt nere på den mörka orten. En har redan, som vi hoppas, fått gå in i den eviga sabbats-hvilan. Jag vill bedja läsaren komma ihåg den lilla planteringen inför nådens tron.

Vi kommo till dessa trakter i afsikt att gå till Boranna. Vi blefvo hindrade och nödgades begynna förkunna evangelium för dessa af många missionssällskap förbigångna folk. Vi ville äfven gå förbi, men tvingades att stanna. Det började på allvar rådgöras af de ledande här hemma att draga oss tillbaka från den trakten, när vi ej syntes kunna komma till Bo-

Fröken Elina Åkesson.

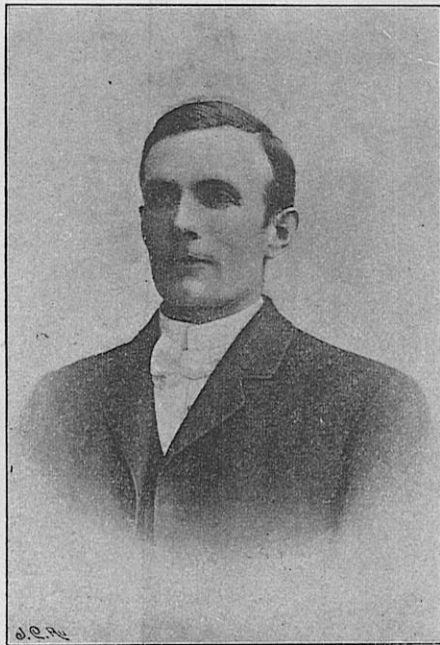

Missionsstationen Kismayu.

283

ranna, och de ansågo sig icke ha resurser till att upptaga detta nya fält. Då bekände sig Herren till våra svaga vittnesbörd, och kanske bidrog detta till att vi fingro fortsätta arbetet därnere. Herren har visat oss ett nytt folk, goshafolket, som äfven är köpt med

Missionär K. Knutsson.

Nu erbjudas oss tomter för missionen i Gosha. Det synes ju vara en Herrens tydliga ledning. En öppen dörr är oss gifven. O, att vi rätt kunde begagna oss af den! En missionsarbetare utsändes förra året, så att vi hoppas blifva i stånd att upptaga en missionsstation i södra

Kristi blod, det behöfver höra evangelium.

Den sista jag döpte där nere, två dagar innan jag afreste från Kismayu, var en gosha-yngling. Hela den engelska delen af Gosha är nu öppen för oss, vi inbjudas att komma dit. Det mötte stora svårigheter att få någon tomt för missionsstation i Kismayu; äfven i Yonti, som upptogs år 1906, möttes några hinder.

delen af Gosha vid Mofi, men vi behöfde ännu en arbetare för att kunna upptaga en station i de nordligare områdena. Bedjen för oss, att Herrens ord må halva framgång och varda förhärligadt äfven i Gosha.

Hvad betydelse för Boranna-Galla

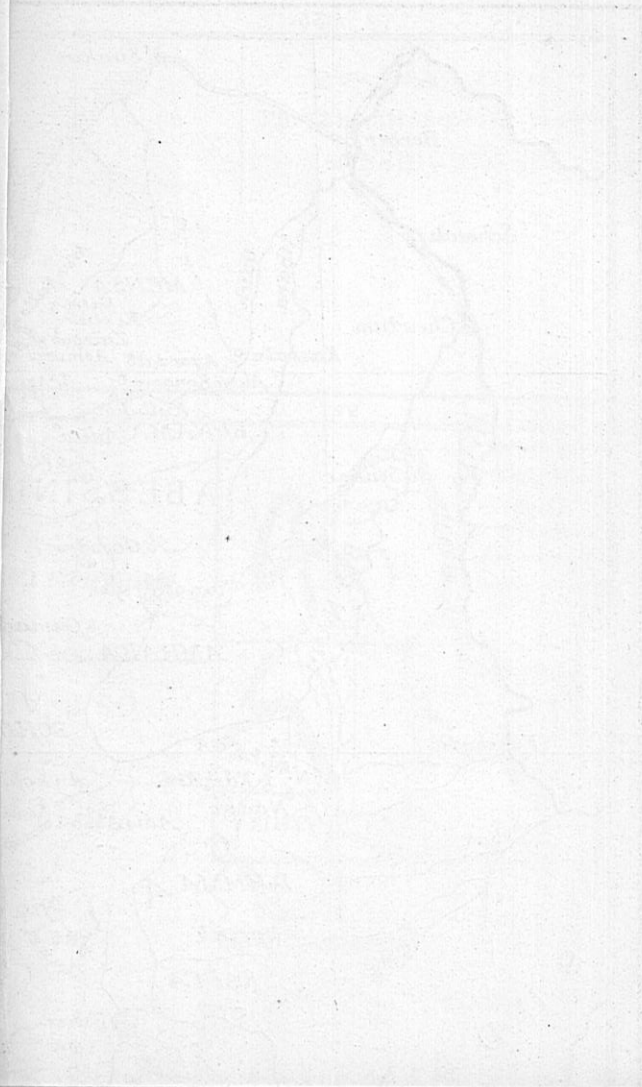
har missionen i Jubalandet? För närvarande är det icke tillåtet för europeiska missionärer att slå sig ned i de under Abessinien lydande Gallaländerna. Huru snart en förändring till det bättre i detta hänseende kan inträda, är naturligtvis omöjligt att förutsäga. Det har dock äfven nu visat sig möjligt att med infödda arbetare missionera både i Amhara och i norra Galla. Om vår mission därnere i Jubalandet får tränga fram i det för oss öppna Gosha, så närma vi oss Borannas gräns. Därigenom bildas en bas för verksamheten inom nämnda land, då det en gång blir öppet för europeiska missionärer. Skulle ett sådant öppnande dröja,

Missionspastor Herman Andersson.
Den till Jubalandet sist utsände missionsarbetaren.

och församlingen i Jubalandet tillväxer, så att den kan framföda infödda arbetare, står ju äfven där den utvägen till buds att sända sådana, liksom i norra Galla. Att få fram *infödda* krafter bör ju vara ett af missionens hufvudsyften, ty om missionen hufvudsakligen skall bedrifvas med europeiska krafter, blir den för dyr och hämmas därigenom i sin utveckling. En blick på storleken af E. F. S:s Ostafrikanska fält säger oss, att vår mission måste *särskildt* lägga an på att få fram infödda krafter. Två andra omständigheter peka också i samma riktning: 1) att stora områden endast äro öppna för infödda. 2) att det finnes särskildt bland abessinarna och, jag tror mig våga hoppas, äfven bland somalierna godt material, om Herren får helga det i sin tjänst.

Om så sker, och missionsförsamlingen vill vara trogen mot den uppgift Herren gifvit, skall helt visst icke heller det sist upptagna området, Jubalandet, behöfva lämnas, eller verksamheten där inskränkas.

MISSIONSSKRIFTER

utgifna af

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen.

1. **Bengt Peter Lundahl**, missionär i Ost-Afrika. Några drag ur hans lif af *A. Kolmodin*. Med illustrationer 20 öre.
2. **Om de tigrétalande folkstammarna och missionsarbetet bland dem** af *K. G. Rodén*. Med illustrationer. 20 öre.
3. **Några ord om Indien såsom missionståt** af *A. Kolmodin*. 20 öre.
4. **Lena Rensaa**. Några drag ur hennes lif af *Joel Thulin*. 25 öre.
5. **En blick på utvecklingen af Evangeliska Fosterlands Stiftelsens missionsarbete 1893—96** *A. Kolmodin*. 25 öre.
6. **En dag under Indiens sol** af zenamissionären *Evelina Alberg*. 25 öre.
7. **En resa genom borannagallaernas land**. Öfversättning och tillägg af missionär *K. Cederqvist*. 25 öre.
8. **Barnhemmet i Bellea** af *Emilie Lundahl*. 25 öre.
9. **Evelina Alberg**. En ungdomsbild af pastor *Plym-Forshell*. 30 öre.
10. **Missionsarbetets betydelse för det kristliga lifvet** af *A. Kolmodin*. 15 öre.
11. **Maria Valentin**. Ett minnesblad af *Oscar Valentin*. 25 öre.
12. **Bilder från Indien** af missionär *F. G. Ekholm*. 30 öre.
13. **Missionens heliga strid**. Ebr. 11: 30. Föredrag vid Ev. Fosterlands-Stiftelsens årsmöte 1899 af hofpredikanten *Fr. Hammarsten*. 25 öre.
14. **Missionen såsom kulturmak** af *A. Kolmodin*. 30 öre.
15. **Ur det indiska hvardagslifvet** af missionär *E. Storrow*. 25 öre.
16. **Ur Indiens barnavärd** af missionär *E. Storrow*. 20 öre.
17. **En teologisk strid inför Ras Mengescha**. En bild från Ev. Fosterlands-Stiftelsens mission i Ost-Afrika af missionär *Gebra Mariam Tajelenj*. 30 öre.
18. **Hvarför missionera vi?** Ett svar till de likgiltiga och missionens vedersakare af *A. Kolmodin*. 20 öre.

19. **Bland hinduer och gonder af missionspastor Natanael Arén.** 20 öre.
20. **En dag bland de nödlidande i Sagar.** En bild från Ev. Fosterlands-Stiftelsens mission i Indien af missionspastor *J. Nilén.* 20 öre.
21. **Den evangeliska rörelsen i Hamagén.** En bild från Ev. Fosterlands-Stiftelsens mission i Ost-Afrika af missionspastor *A. Svensson.* 15 öre.
22. **En ung kristinna i Chindwara.** En bild från Ev. Fosterlands-Stiftelsens mission i Indien af zenanamissionär *Vivi Rinman.* 15 öre.
23. **Evang. Fosterlands-Stiftelsens missionarbete 1897—1902 af professor A. Kolmodin.** 25 öre.
24. **Några ord om evangelii predikan för hedningar.** Nordens missionärer tillägnade af *A. Kolmodin.* Med illustrationer. 20 öre.
25. **Minnen från min verksamhet såsom Ev. Fosterlands-Stiftelsens sjömansmissionär af f. d. sjömanspastor Edvin Sundquist.** 50 öre.
26. **Ett och annat om kunamaerna.** Från Ev. Fosterlands-Stiftelsens mission i Ost-Afrika af missionspastor *August Andersson.* 25 öre.
27. **Bland emigranter i Liverpool.** Minnen och intryck af *Edvin Sundquist.* 40 öre.
28. **Om gallafolket Ett Evang. Fosterlands-Stiftelsens missionsfält i Ost-Afrika af Nils Hylander,** missionspastor. 25 öre.
29. **Skildringar ur gondernas lif af missionspastor A. G. Danielsson.** 30 öre.
30. **Mensa.** Något om dess land och folk samt missionsverksamheten därstädes. Från Evang. Fosterlands-Stiftelsens mission i Ost-Afrika. Af *K. G. Rodén,* missionspastor. Häft. 50 öre.
31. **En liten återblick på min 25-åriga verksamhet som läkaremissionär af Karl Wingvist** 25 öre.
32. **Eko från Kunama.** Af *August Andersson,* missionspastor. 50 öre.

EV. FOSTERLANDS-STIFTELSENS FÖRLAGS-EXP.,
STOCKHOLM 3

